

Jak postupovat při kácení dřevin (informace pro žadatele)

Dřeviny jsou nedílnou součástí přírody ve volné krajině a na venkově vůbec, ale i životního prostředí ve městech. Stromy a keře plní mnoho významných funkcí a naší povinností je dbát na jejich ochranu. Přesto někdy nastane situace, kdy je nezbytné určitou dřevinu pokácet. Mělo by se však jednat až o krajní řešení, k němuž lze přistoupit po úvaze, zda by přece jen nebylo možné dřevinu zachovat. Kácení stromu totiž trvá řádově minuty, zatímco doba, než strom vyroste, trvá i desítky let.

Pokud tedy má někdo ke kácení dřeviny skutečně závažný důvod (a problém není možné řešit např. prořávkou větví či odříznutím kořene rostoucího do základů budovy apod.), měl by se nejdříve zabývat otázkou, zda předmětná dřevina roste na **lesním** nebo **nelesním** pozemku. V případě lesního pozemku se postupuje podle zákona o lesích a je tedy vhodné se obrátit na lesního správce či majitele lesa. Jestliže se jedná o dřeviny rostoucí mimo les (rozhodující je zde stav uvedený v katastru nemovitostí), vztahuje se na ně **zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „zákon“). Podle § 7 tohoto zákona jsou dřeviny chráněny před poškozováním a ničením, přičemž péče o ně, zejména jejich ošetřování a údržba je povinností vlastníků.

Ke kácení dřevin je podle § 8 odst. 1 zákona nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, které lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Orgánem ochrany přírody je v takovém případě **příslušný obecní úřad** (viz § 75 odst. 1 písm. a) a § 76 odst. 1 písm. a) zákona), **a to včetně území chráněných krajinných oblastí**, pouze v případě území národních parků je příslušným orgánem **správa národního parku**, a u maloplošných zvláště chráněných území **správa chráněné krajinné oblasti** v případě národních přírodních rezervací a národních přírodních památek včetně jejich ochranných pásem, a **krajský úřad** v případě přírodních rezervací a přírodních památek opět včetně jejich ochranných pásem).

Žádost o povolení kácení dřevin rostoucích mimo les může podat vlastník pozemku, na kterém předmětné dřeviny rostou, popř. nájemce nebo i jiný oprávněný uživatel se souhlasem vlastníka. Žádost se podává u příslušného obecního úřadu. To, kdo stromy v případě kladného rozhodnutí pokácí (zda je pokácí žadatel sám nebo si zjedná firmu apod.), není starostí úřadu, ale vlastníka. Také dřevo patří vlastníku a správním orgánům tedy nepřísluší se zabývat tím, jak se dřevem bude naloženo.

Žádost o povolení ke kácení musí obsahovat (mít náležitosti) uvedené ve vyhlášce Ministerstva životního prostředí č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb.:

- a) označení katastrálního území a parcely, na které se dřeviny nachází,
- b) stručný popis umístění dřevin a situační zakres,
- c) doložení vlastnického práva či nájemního nebo užitelského vztahu žadatele k příslušným pozemkům, včetně písemného souhlasu vlastníka pozemku s kácením, není-li žadatelem vlastník pozemku,
- d) specifikaci dřevin, které mají být káceny, zejména druhy dřevin, jejich počet a obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí; pro kácení zapojených porostů dřevin lze namísto počtu kácených dřevin uvést výměru kácené plochy s uvedením druhového zastoupení dřevin,
- e) zdůvodnění žádosti.

Obecně náležitosti žádosti (podání) řeší také zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, kde se v ust. § 37 odst. 2 uvádí, že podání musí obsahovat údaje o tom, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Fyzická osoba uvede v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování podle § 19 odst. 3. V podání souvisejícím s její podnikatelskou činností uvede fyzická osoba jméno a příjmení, popřípadě dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se k této osobě nebo jí provozovanému druhu podnikání, identifikační číslo a adresu zapsanou v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem upravené evidenci jako místo podnikání, popřípadě jinou adresu pro doručování. Právnícká osoba uvede v podání svůj název nebo obchodní firmu, identifikační číslo nebo obdobný údaj a adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování. Podání musí být podepsáno.

Důležité je uvést v žádosti rovněž vyjádření (souhlas) případných spoluvlastníků pozemku, na kterém dřeviny, o jejichž kácení je uvažováno, rostou, neboť jsou, stejně jako žadatel, účastníky řízení o povolení kácení dřeviny (dřevin), o něž je žádáno.

Dle § 5 vyhlášky se kácení dřevin rostoucích mimo les provádí **zpravidla v období jejich vegetačního klidu**, které je definováno jako období přirozeného útlumu fyziologických a ekologických funkcí dřeviny. K tomu přihlíží orgán ochrany přírody při vydávání povolení ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1 zákona). Žádost se ale může podat i dříve s ohledem na délku správního řízení, třeba už v létě, kdy také lze stav zejména listnatých stromů lépe posoudit.

V geografických podmínkách České republiky lze za období vegetačního klidu obvykle považovat období mezi 1. listopadem a 31. březnem kalendářního roku, ovšem je třeba přihlídnout k tomu, že průběh počasí se v jednotlivých letech značně liší.

Kácení dřevin v době vegetačního klidu je doporučováno zejména s ohledem na další zájmy chráněné zákonem, např. na ochranu ptáků v době jejich hnízdění nebo zájmy obecné ochrany živočichů. Nevhodná doba pro kácení je také, zejména z etických důvodů, v období vegetace, kdy strom začíná rašit (a z jeho pařezu následně vytéká míza) nebo je v plném květu. Kácení za této situace působí mj. negativně na veřejnost. Kácení živého a zdravého stromu v době vegetace lze s trochou nadsázky přirovnat k provádění operace u pacienta bez použití anestezie.

Povolení není dle § 8 odst. 3 zákona třeba ke kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou. Tyto parametry jsou uvedeny v § 3 vyhlášky, který zní:

Povolení ke kácení dřevin, za předpokladu, že tyto nejsou součástí významného krajinného prvku [§ 3 odst. 1 písm. b) zákona] nebo stromořadí, se podle § 8 odst. 3 zákona nevyžaduje

- a) pro dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí,
- b) pro zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených zapojených porostů dřevin nepřesahuje 40 m²,
- c) pro dřeviny pěstované na pozemcích vedených v katastru nemovitostí ve způsobu využití jako plantáž dřevin,
- d) pro ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha se způsobem využití pozemku zeleň.

V takovém případě nemusí vlastník ani nic oznamovat.

Zapojeným porostem dřevin je soubor dřevin, v němž se nadzemní části dřevin jednoho patra vzájemně dotýkají, prorůstají nebo překrývají, s výjimkou dřevin tvořících stromořadí. Za součást zapojeného porostu dřevin se nepovažují jednotlivé stromy, pokud jejich obvod kmene měřený ve výšce 130 cm nad zemí přesahuje 80 cm.

Za **stromořadí** se považuje liniové uspořádání nejméně deseti stromů s pravidelnými rozestupy, a to nejen jako doprovod liniových staveb (komunikace) nebo vodních toků, ale i veškeré další liniové soustavy (polní cesty, pěšiny apod.); chybí-li v některém úseku souvislé řady některý strom, je i tento úsek považován za stromořadí. Za stromořadí se nepovažují liniové keřové porosty (živé ploty), i když jsou vysazeny ze dřevin, které mohou být i stromového vzrůstu. Dále se za stromořadí nepovažují stromy rostoucí v ovocných sadech a plantážích dřevin.

Z uvedeného však zároveň vyplývá, že ke kácení dřevin, které jsou významným krajinným prvkem, je třeba povolení i pro stromy o obvodu kmene do 80 cm. V takovém případě je vhodné se dotázat u příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zda je potřeba vydat závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku. Významné krajinné prvky jsou vymezeny v § 3 odst. 1 písm. b) zákona a jsou to lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle § 6 zákona orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek.

Také v mimořádných případech, např. je-li stavem dřevin **zřejmě** (musí to být vidět) a **bezprostředně** ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu, není třeba ke kácení povolení (musí však jít skutečně o **havarijní stav**, situace je označovaná také jako kácení **v krajní nouzi**). Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení (v podstatě tak může učinit kdokoli, nemusí jít nutně o vlastníka), je povinen oznámit tuto skutečnost orgánu ochrany přírody, v tomto případě obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (viz § 77 odst. 1 písm. h) zákona – obecní úřady obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma, přijímají oznámení o kácení dřevin a rozhodují o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení dřevin podle § 8 odst. 2 a 4), a to **do 15 dnů od provedení kácení**.

Oznámení kácení by mělo mít stejnou náležitosti jako žádost (viz výše), v případě havarijního kácení dřevin podle § 8 odst. 4 zákona je nutné též doložení skutečností nasvědčujících tomu, že byly splněny podmínky pro tento postup (např. fotodokumentace).

Ořezávání dřevin je považováno za součást údržby či péče o stromy a k takovému zásahu se povolení nevydává. Přitom je však nutno postupovat odborným způsobem tak, aby nedošlo k poškození dřevin.

Správní orgán rovněž nemůže řešit sousedské spory, např. v případě, kdy větve či kořeny stromu přesahují na sousední pozemek, popř. je namítáno zastínění, padání listů apod. V takových případech se jedná o občansko-právní záležitosti, které lze řešit předně dohodou, a není-li možná, pak soudní cestou. Nově jsou tyto vztahy řešeny zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Správní orgán také nemůže kácení nařídit s výjimkou situace při výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými jejich vážnými chorobami (§ 7 odst. 2 zákona).

Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli dle § 9 zákona přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin a zároveň mu uložit povinnost zajištění následné péče o vysazené dřeviny po nezbytně nutnou dobu, nejvýše však na dobu pěti let.

Proti rozhodnutí obecního úřadu se může účastník řízení odvolat, a to k příslušnému odvolacímu orgánu, kterým je **příslušná Správa CHKO**, jde-li o území chráněné krajinné oblasti (§ 78 odst. 11 zákona), **anebo krajský úřad** v případě, že se pozemek s dřevinami, o jejichž kácení je rozhodováno, nachází mimo CHKO (resp. zvláště chráněná území). Informace o tom, o který příslušný odvolací orgán se v konkrétním případě jedná, by měla být obsažena v **poučení o opravném prostředku** (tj. o odvolání), které je povinnou součástí rozhodnutí, přičemž fyzicky se odvolání podává u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal.

ze sankčních ustanovení zákona č. 114/1992 Sb.

§ 87

Přestupky

(1) Orgán ochrany přírody uloží pokutu až do výše 10 000 Kč fyzické osobě, která se dopustí přestupku tím, že

- e) nesplní ohlašovací povinnost určenou tímto zákonem,
- g) neprovede uložení náhradní výsadby dřevin podle § 9,

(2) Orgán ochrany přírody uloží pokutu ve výši do 20 000 Kč fyzické osobě, která se dopustí přestupku tím, že

- e) poškodí nebo bez povolení pokácí dřevinu rostoucí mimo les,
- f) provádí škodlivý zásah do významného krajinného prvku bez souhlasu orgánu ochrany přírody,

(3) Orgán ochrany přírody uloží pokutu až do výše 100 000 Kč fyzické osobě, která se dopustí přestupku tím, že

- a) poškodí nebo zničí památný strom nebo zvláště chráněné území či jeho část,
- d) pokácí bez povolení nebo závažně poškodí skupinu dřevin rostoucích mimo les,
- m) závažně poškodí nebo zničí významný krajinný prvek,

§ 88

Pokuty právnickým osobám a fyzickým osobám při výkonu podnikatelské činnosti

(1) Orgán ochrany přírody uloží pokutu až do výše 1 000 000 Kč právnické osobě nebo fyzické osobě při výkonu podnikatelské činnosti, která se dopustí přestupku tím, že

- b) poškodí nebo zničí památný strom,
- c) poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucích mimo les,
- h) nesplní ohlašovací povinnost podle tohoto zákona nebo nesplní povinnost náhradní výsadby podle § 9,
- i) provádí škodlivý zásah do významného krajinného prvku bez souhlasu orgánu ochrany přírody,

(2) Orgán ochrany přírody uloží pokutu až do výše 2 000 000 Kč právnické osobě nebo fyzické osobě při výkonu podnikatelské činnosti, která se dopustí přestupku tím, že

- b) závažně poškodí nebo zničí významný krajinný prvek